

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

VIII. De Adulteriis, & aliis conjunctionibus illicitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DE VSVRIS. TITVLVS VII.

Usura quod sit, & unde dicta: & habens possessionem in pignus, recepta propria pecunia, si recuset fructus in sortem computare, usuras committit. h. d.

Vsura est, quicquid ultra sortem mutuam percipitur: dicta ab usu, quia scilicet pro usu pecunie recipitur. Unde a & si quis pignoris obtentu rei alicuius nactus fuerit possessionem, si sortem suam deductis expensis de fructibus jam perciperit, si eandem debitori restituere recuset, & perceptos fructus in sortem computare, proculdubio usurarum committit crimen.

Pena usurarium sunt, infamia, excommunicatio, beneficiorum & officiorum & Ecclesiastica sepultura amissio. h. d.

Multiplicibus autem poenis sacri Canonis usurarios insequuntur: nam per injustam infamiam, nec ad Christianam, nec ad communionem b admittuntur altaris, nec quicquam de manu eorum oblationes accipiet. Et si clericus fuerit c, tam officii, quam beneficii Ecclesiastici periculum parientur. Nullus quoque sub poenis Gregoriana d constitutione comprehensis, manifestis usurariis aut locabit domus, aut conductas habere permittet: sed & si in hoc scelere decesserint, Ecclesiastica carebunt sepultura.

Laici qui de usu satisfieri mandet per heredem, non tamen est tradendus Ecclesiastica sepultura, donec fuerit satisfactum: & contra faciens incurrit poenas eorundem, & testamenta usurarium non valent. h. d.

Et id adeo obtinet, ut e etiam si mortuus in ultima voluntate de usuris satisfieri expressa quantitate, vel indistincte mandaverint, donec secundum Gregorianam constitutionis tenorem satisfactum fuerit, Ecclesiastica sepultura carere debeant. Quicumque vero manifestos usurarios contra predictam sanctionis formam tumulare ausi fuerint, poena Lateranensis concilii contra usurarios promulgata subijcendi erunt. Testamenta f quoque ab eisdem facta, aliter quam secundum dictam constitutionis formam non valebunt, sed ipso jure erunt irrita.

Non debemus facere malum, ut postea faciamus bonum: & si non sint, quibus restitui possint usurae, eroganda sunt in pauperes: & paupertas excusat a restitutione. h. d.

Nec quicquam g proficiet, quod quis pro captivis redimendis, vel elemosinis dandis se usuras exercuisse alleget: nec enim propterea magis cum usurario dispensari poterit, cum pro vita alterius nec mentiri quidem, nedum rapere liceat. Plane si nec ii, a quibus quis usuras extorserit, nec illorum sint heredes superstites, non solum pauperibus usurarum nomine acceptum erogare poterit, verum etiam compellendus erit, nisi eum nota paupertas evidenter excuset.

Non solum faeneratores, sed etiam illorum heredes debent usuras restituere, nulla obstante appellatione. h. d.

Nec istantum Ecclesiastica districtione extortas usuras restituere cogendus erit, qui faeneratus est, verum etiam b filii, & quicumque extranei heredes, qui omnes super usuris conventi nullius appellationis remedio restitutionem subterfugere permittendi erunt.

Iudex faeneratori potest praecipere sub poena excommunicationis, tam ne usuras exeat, quam ut exactas restituat, non obstante iuramento praestito de non repetendis usuris. h. d.

Ed & si quis sub usuris pecuniam acceperit, & de eis nunquam repetendis faeneratori juraverit i, ad huc iudex usurarios per censuram Ecclesiasticam compellere poterit, tam ut ab earum desistant exactione,

a C. 1.2. & c. conquestus. extravag. eod. tit. b C. quiam. extr. eo. c C. praetera. eod. tit. extr. d C. 1. & seq. eod. tit. in 6. e C. 2. eod. tit. in 6. f d. e. 2. in fin. g C. super eo. ubi glex. eod. h C. sua nos. extr. eod. tit. i C. sua dndum. extr. eo.

& iuramentum remittant, quam etiam, ut exactas restituant, ne de dolo & fraude quonquam contingat commodum reportare.

Iudas satisfacere debent de immoderato gravamine Christiani, alius excommunicantur modo quo possint. h. d.

Udxi a quoque, si a Christianis quocunque preterea graves immoderate usuras extorserint, & per seculares principes & potestates illas remittere sunt compellendi: & donec de immoderato gravamine competentis satisfecerint, ab universis Christi fidelibus tam in merimoniis, quam in aliis per excommunicationis sententiam eis omnimoda communio denegabitur.

Ponuntur plures casus, quibus quis fructus in sortem amputari non tenetur. h. d.

Sunt tamen casus, in quibus aliquid ultra sortem ab eoque vitio usurarum licite recipitur: ut puta, si clericus Ecclesiasticum beneficium aliter redimere non valens, praetextu pignoris de manu laici illud acceperit: nec enim hic in sortem fructus tenebitur computare. Idem, si terra non sit beneficii alicuius Ecclesiastici, sed ad accipientem in pignus iure domini directi pertinere nolit. Idem b, si possessiones pro non numerata dote a genero a socero pignori obligatae fuerint: cum enim frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii supportanda, pignoratium possessionum fructus in sortem computandi non erunt.

Non est usurarius ram emeni minus iusto pretio, si tunc verisimiliter dubitetur, an tempore solutionis plus vel minus esse valitura, vel aliter dubius eventus usurarum suspicatum remoret. h. d.

Ille e quoque, qui dat decem solidos, ut alio tempore rotidem sibi grani, vini vel olei mensurae reddatur, ex hoc usurarius censeri non debet: quia licet tunc plus valeant, utrum plus vel minus, solutionis tempore fuerint valiturae, verisimiliter dubitatur.

Usurarius est, qui a debitore recipit aliquid ultra sortem, si suscipiat in se periculum. h. d.

Aliud tamen juris est, si quis naviganti d, vel ad nundinas eunti certam pecuniae quantitatem mutuat, & ex eo, quod in se mutuans periculum suscipit, aliquid ultra sortem ut recipiat, convenit: nam hic usurarius reputandus erit.

DE ADULTERIIS, ET ALIIS CONVINCIONIBUS ILLICITIS. TITVLVS VIII.

Adulterii appellatio est generalis: proprii tamen in nuptiam committitur: & qua sit adulterii poena. h. d.

Adulterii generalis est appellatio: continet enim non modo alieni ton & violationem, sed omnem prope illicitam fornicationem. Proprie tamen adulterium in nuptiam committitur. Poena in laico, excommunicatio: in Clerico, depositio: vel in utroque, certa poenitentiae impositio.

Arbitraria est poena incestus, Sodomitae, & rei habitae cum brutis. h. d.

Adem vel etiam pro iudicis arbitrio maior, aut minor, eos manet poena, qui incestum commiserunt: ut puta, cum qui contra naturam humanae societatis patribus, vel liberis, vel aliis eiusmodi personis impudice adhaerent: aut si cum illa, quam quis de sacro fonte susceperit, aut quam ante Episcopum tenuerit, cum sacro Chrismate inungeretur, fornicationis scelus perpetraverit: aut cum relicto naturali usu contra naturam f more Sodomitico fornicabitur: aut humani generis naturam transgressus, se brutis commiscuerit.

a C. post miserabilem. cum seq. extr. eod. tit. b Ca. salubriter. extr. eod. c C. si. 4. ille. extr. eod. tit. d Ca. in. in prin. extr. eod. e Can. 2. 8. adulterium. 36. q. 1. f C. clerici. ext. c. de excessu. prelat.

Qua pena sit stuprator mulierem honeste viventem, & virginem defloranti. h. d.

Quod si quis stuprum admiserit, multum intererit, utrum cum muliere honeste vivente rem habuerit, an virginem defloraverit. Primo enim casu stuprator poenitentiae subditus, pecuniaria etiam poena coercendus erit: posteriore vero a dotata virgine eandem patre consentiente habebit uxorem: si vero pater virginis dare noluerit, aut stuprator eam uxorem habere legibus impediat, reddet pecuniam iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt. Quod si consentiente patre stuprator ipse corrupta virginem in uxorem ducere renuerit, corporaliter castigatus excommunicatusque, in monasterium ad agendam poenitentiam retrudatur, de quo nulla erit ei egrediendi sine iudicis permissione licentia.

Raptorum poena excommunicatio, depositio, & servitus, cum facultate tamen seipsum redimendi. h. d.

Major b legum severitas raptorem cohibet: nam praeter secularium sanctionum poenas, anathemate cum suis adiutoribus ferit, aut si clerici sint, propriis ordinibus & honoris amissionem substinere debent.

In propria sponsa non cadit raptus, & raptus per consensum purgatur. h. d.

Raptus e autem tunc committi dicitur, cum illa, de rapto nuptus nihil actum fuerit antea, abducitur. Unde qui libi desponsatam, vel parentibus reclamantibus, abducat, in crimen raptus, & in poenas minime incidit. Raptus quoque puella legitime cum raptoe matrimonio contrahet, si prior dissensio in consensum transeat. Raptor enim & rapta, nomina futiorum, non personarum: vitia autem cum purgata fuerint, eorum etiam nomina abolentur.

Raptus Mensalis purgari non potest. h. d.

Ed haec de illis intelligenda sunt, qui mulierum laicorum consensum habuerunt: nam si quis Deo dicatas virgines a vel rapuerit, vel volentes matrimonio sibi foedere tentaverit, tanquam sacrilegium admittens, pro tam nefandi criminis atrocitate plectendus erit, nulla e procul voluntatis sacrarum virginum habitatione.

Pena simplicis fornicationi est arretaria. h. d.

Demum si quis cum muliere soluta & impudica simpliciter fornicatus fuerit, tunc poenitentiae modus, quam etiam alia poena in iudicis potissimum reponetur arbitrio, qui ex qualitatibus variis minorem, vel maiorem poenam statuet.

DE CRIMINE FALSI. TITVLVS IX.

Qui per se, vel per alios literas. Papa falsant, excommunicati sunt sui fautoribus: & Clerici officii & beneficiis privantur, & ad alia traduntur. Curia seculari. h. d.

Diversus eos quoque, qui falsi crimen commiserunt, varie statutum reperitur: illos tamen ceteris acris Canones insecantur, qui literis Apostolicis falsis usi fuerint. Tali enim literarum falsitas s cum fautoribus, & defensoribus suis, anathemate feruntur: & si Clerici fuerint, omnibus officiis & beneficiis Ecclesiasticis perpetuo privabuntur. ita, ut qui per se falsitatis vitium exercuerint, postquam per Ecclesiasticorum iudicem degadati fuerint, seculari potestati tradendi sint, secundum legitimas constitutiones puniendi: per quam & laici, qui fuerint de falsitate convicti, legitime punientur.

Qui falsi literas utitur, si Clericus est, officii & beneficiis privatur: si laicus, excommunicatur. h. d.

Mitius cum illis agitur, qui licet his utantur, tamen ipsi non falsificaverunt: si enim Clerici fuerint,

a Ca. r. ex. cod. tit. b Ca. 36. q. 2. c Ca. pen. & s. extr. de rap. d Can. 2. 36. q. 2. cum seq. e gl. d. can. 2. f Ca. ad fals. extr. cod. tit.

officiis & beneficiis Ecclesiasticis spoliandi erunt: si laicandiu excommunicationi subijcientur, quamdiu competerenter satisfecerint. In utrisque tamen malitia gravius, quam negligentia punietur, quod & de his, qui falsas literas impetrant, observabitur.

DE HOMICIDIO.

TITVLVS X.

Assassinium, sicuti omnium homicidiorum est atrocissimum, ita etiam atrocissime punitur. h. d.

Quoniam non ad opera tantum sit respiciendum, sed tempus, causa, voluntas, personarum differentia, & omnia quae operibus accidunt, sint per vestiganda, sequitur, ut non sit omnium homicidiorum eadem conditio. Cunctorum vero illud atrocissimum a videtur, quod Assassinium vulgo nuncupant. Unde non solum assassini ipsi, sed etiam seceptatores, occultatores, consultatores & defensores eorum, & qui per eosdem quemquam interfecit, aut mandaverit, dignitatibus, honoribus, officiis, beneficiis, omnibusque bonis nudatus excommunicationis & depositionis incurret ipso iure sententiam, & tanquam Christianae religionis hostis a toto Christiano populo perpetuo diffidatus erit.

Interficiens per industriam simile est Assassinio. h. d.

Non b ab similibus tenet poena, qui licet non per assassinium, per insidias tamen & industriam hominem interfecerit.

Interficiens latronem non ex necessitate, punitur: secus, si ex necessitate. h. d.

Quod si e quis latronem vel furem peremerit, videamus, an sit puniendus: & si quidem furem absque occasione comprehendere potuit, certa adversus eum statuta poenitentia reperitur: quod si non potuit, nulla occisori erit ex necessitate injungenda poena.

Non punitur homicidium fortuitum, si nulla culpa casum processit. h. d.

Idem etiam obtinebit, si casu perpetratum fuerit homicidium, ut puta, si quis a necessario insitens operi, arborem incidit, & aliquis subitus transiens opprimatur: nam si neque voluntate, nec ulla incidentis culpa factum fuerit, ut pertransiens opprimeretur, arborem incidens homicidii poenis obnoxius non erit.

Poenitentia certorum annorum est injungenda parentibus opprimentibus filios. h. d.

Alia ratio est eorum, qui proprios filios oppressisse reperuntur. Cum enim hos graviter deliquisse non sit dubium, certorum annorum erit illis injungenda poenitentia.

Filius a patre, vel ab alio, patre sciente, expositus, liberatur a patris potestate: & expositum suscipiens nullum in eo habet jus. h. d.

Quod si e filius a patre, vel ab alio, patre sciente fuerit expositus, aut eidem alimenta denegata fuerint, hoc ipso a potestate patris liberabitur. Nec tamen propter ea, qui expositos susceperit, aliquid in eius ius vindicare poterit.

Impediens conceptionem, vel abortum procurans, punitur ut homicida: secus si id casu fieri contingat. h. d.

Itaque quoque, qui vel causa explenda libidinis, vel odii meditatione, viro aut mulieri aliquid fecerit, vel potandum dederit, quod minus possit generare, vel concipere, vel nasci soboles, ut homicida puniendus erit. Quamquam alias, si conceptus nondum vivificatus fuerit, nec ut abigeretur, quicquam dolo malo fecerit, qui abortivum s occasionem tradidit, puniendus non erit.

a Ca. r. cod. tit. in 6. b Ca. r. extr. cod. tit. c Ca. extr. cod. tit. d Can. sapi. contigit. 30. dist. e Cumi. extr. de insan. lang. & expositis. f C. ficus ex literarum. extr. cod.